

MINDHALÁLIG

A német megszállók elleni partizánharc a felszabadulás óta sok kitűnő film megalkotására ihletett szovjet, lengyel, olasz, jugoszláv, norvég és francia rendezőket. A szovjet filmművészetben jelentős hagyománya van e téma feldolgozásának: a legnevesebb rendezők egymás után készítették el a maguk partizánfilmjét, köztük olyan maradandó értékű, kimagasló alkotásokat is, mint Arnstam Zója-filmje, a legelső ilyen témájú művek egyike (1944); vagy a legismertebb: Geraszimov »Ifjú Gárdá«-ja. E téma művészi feldolgozására az első szovjet filmrendezőgárda tagjainak korábbi mesterművei, a világ filmművészetének immár klasszikus alkotásai segítettek a rendezőket. Különösen Dzigan *Kronstadti tengerészek*-je volt példakép a hősi elszántság, a kivégzés előtt is rendíthetetlen halálrasszántság és a végső győzelembe vetett megingathatatlan hit ábrázolására.

Mivel a német megszállók Ukrajna földjét birtokolták legtovább, itt születtek a legnevezetesebb partizán hőstettek is. Egymás után alakultak a váratlan, belkerítő német hadmozdulatok miatt otthonrekedt hazaszerető ifjak titkos szövetségei és csoportjai, melyek hősiesen, de tapasztalat hiányában sokszor tragikus véget érő módon küzdöttek a meg-

szállók ellen. A stratégiaileg megszervezett katonai partizán-osztagokkal csak működésük folyamán kerestek és találtak kapcsolatot ezek a gyerek-hősök. A híres Ifjú Gárdán kívül ilyen gyerek-csoport volt a »Partizán Szikra« is — innen kapta a film eredeti címét, melyet a németek és a velük együttműködő ukrán nacionalisták ugyan megsemmisítettek, emléküik azonban máig él; tetteik és hősi haláluk pedig siettetta a szovjet csapatok győzelmét. Ezt a történelmi tényt választotta az Ukrán Szovjetköztársaság kijevi stúdiója, az első ukrán széles vásznú film témájául.

A dokumentumokat *Goncár* ukrán író dolgozta fel forgatókönyvvé. *Goncár* nevét a magyar olvasó is ismeri, nálunk *Zászlóvivők*, *Arany Prága*, *Pacsirta* című könyvei jelentek meg. Forgatókönyvén látszik, hogy Ukrajnaszerte ismert témához nyúlt; néhány fordulatot inkább csak jelzett, ezért az összefüggések nem mindig világosak a magyar néző számára. A két rendezőnek: *Maszljukovnak* és *Majevszkájának* nevét a *Makarenko* regényéből készített *Új ember Kovácsa* című filmből ismerjük. Mint akkor, most is serdülő gyermekek sorsát bontja ki a néző előtt a rendező-

pár; s mint akkor, most is nagy szeretettel, lelkesedéssel, s az ügy iránti odaadó lobogással. Bemutatják a két mihaszna fiútestvért, kikre a film elején még keservesen panaszkodik a frontra induló férjét búcsúztató anya, akik aztán szemük láttára serdülnek, ha korban nem is, de lélekben férfivá; látjuk az osztagával férfias felelősséggel törző Parfent, a titkolózó gyerekeket baráti mosollyal útbagazító katonaviselt apát, és látjuk az »új rendet« kiharított elnyomók szónoklatával párhuzamosan a zászlóra esküdő fiatalságot.

Maszljukov és Majevszkaja kedvelik az ilyen szimbolumokat; leg-sikerültebb talán az, amikor a hő-sők kivégzésekor csak a fegyver-dörrenést halljuk, s a kamera a vi-rágzó, elpusztíthatatlan fiatal er-dőt fényképezi. Akárhány fát vág-nak is ki belőle, csak erdő marad. Vannak azonban képsorok, amelyek azt mutatják, hogy nem mindig tudnak elszakadni a nagy példaké-pektől; így a már említett kivégzés néhány képe — a »Kronstadti ten-gerészek«-re, a hadifoglyok kimen-tése a robogó vonatból pedig Ju-gyin »Bátor emberek« című filmjé-re emlékeztet. S nem hiába az első ukrán szélesvásznú filmet lát-juk: a szélesvászon adottságait sem mindig használják ki, pedig ez a nagyszerű téma kitűnő lehetőségeket kínál a szélesvászon számára. Túl sok a műtermi felvétel. Amikor viszont Csernij operatőr ki tud menni a szabadba, igen szép felvé-

Parfen (Luscsak) a »Pest-tízán Szikka« csoport pa-rancsnoka

teleket produkál: Levitan képeire emlékeztet az olvadó hólétől tocsogó erdős táj vagy a Bug folyó fehér mészkőpartja.

A színészek közül a főiskolai hallgató, *Luscsakon* kívül (Parfen) főleg a karakterszerepeket kell kiemelni, így a Parfen édesapját játszó *Pokotylot* és a németekkel tartó bírót alakító *Kubackijt*, aki hálátlan, s nem is eléggé körvonalazott szerepét étellel töltötte meg.

A *Mindhalálg* című film azt mutatja, hogy a nemrégiben elhunyt Dovszenko vezette kijevi stúdió is kialakítja immár a maga egyéni stílusát a moszkvai és leningrádi nagy-múltú alkotóműhelyek mellett.

N. I.

A felrobbantott vasútvonal helyre-állítására kivezényelt lányok a szervezkedés lehetőségeit beszél-
meg

